

Stockholms
stad

Redovisning av LUM

Handlägggarstöd i arbetet
med minderåriga EU-
medborgare som vistas i en
gatumiljö, Norra
innerstadens SDF

Projektets namn

Handläggarstöd i arbetet med minderåriga EU-medborgare som vistas i en gatumiljö

Beviljat belopp

400 000 kronor

År

2023-2024

Stadsdelsförvaltningens namn, avdelning/enhet

Norra innerstadens SDF, område barn och familj

Kontaktperson för projektet, namn, e-post, tfnSofi Bygde, sofi.bygde@stockholm.se, 08-508 09 316**Ansvarig avdelnings-/enhetschef, namn, befattning**

Stina Löfström, områdeschef

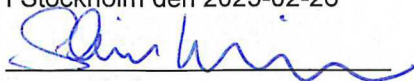
Kryss i rutan intygar att projektet har genomförts enligt beslut om projektplan och budget.

Kryss i rutan innebär att projektet inte har gjort av med samtliga beviljade medel. Följande summa ska betalas/har betalats tillbaka till Socialförvaltningen: _____kr.

Undertecknad av

I Stockholm den 2025-02-26

Stina Löfström

Områdeschef, barn och familj

Norra innerstaden

Ekonomisk redovisning

Rapporten ska avse beräknade intäkter och kostnader för projektperioden.

Intäkter

Beviljat belopp från socialnämnden	400 000
Egen insats	
Övriga intäkter	Ange belopp här.
Summa	400 000

Kostnader

Personalkostnader inkl. sociala avgifter	400 000
Administrativa kostnader (möteslokaler, förtäring, telefon)	Ange belopp här.
Utbildningskostnader (föreläsare, material)	Ange belopp här.
Övriga kostnader	Ange belopp här.
Summa	400 000

Skicka ett inscannat undertecknat exemplar av redovisningen till
Socialförvaltningens funktionsbrevlåda fou.sof@stockholm.se

Eventuella frågor besvarar via fou.sof@stockholm.se

Redovisning lämnas senast 28 februari nästföljande år.

SAMMANFATTNING

Projektet har haft som syfte att utveckla ett handläggarstöd för myndighetsutövande socialsekreterare vid Norra innerstadens stadsdelsförvaltning som arbetar med minderåriga EU-medborgare som vistas i en gatumiljö. Målet har varit att få en mer rättssäker handläggning av dessa ärenden och underlätta samverkan med relevanta aktörer. Handläggarstödet har utarbetats genom en kartläggning av befintliga riktlinjer, lagstiftning och styrdokument, samt genom dialog och erfarenhetsutbyte med både interna och externa samverkanspartners, såsom EU-teamet, socialjouren och Utrikesdepartementet.

Handläggarstödet implementerades under projektets gång och har löpande utvärderats och utvecklats genom praktisk tillämpning och återkoppling från de socialsekreterare som använt det. För att sprida kunskap och öka samverkan inom Stockholms stad har handläggarstödet presenterats vid träffar med arbetsgrupper från andra stadsdelsförvaltningar samt ett seminarium under stadens barnrattsvecka.

Genom projektet har handläggningen av målgruppen vid Norra innerstadens SDF blivit mer enhetlig, samtidigt som samarbetet mellan stadsdelar har stärkts. För att ytterligare säkerställa att ungdomarna får det stöd de har rätt till på både kort och lång sikt behöver de synliggöras i stadens riktlinjer och styrdokument. En fortsatt utmaning i arbetet är att säkerställa ett tryggt och hållbart återförande, vilket förutsätter en stärkt samverkan med ansvariga myndigheter i hemländerna.

INNEHÅLL

Sammanfattning	3
Inledning.....	5
Bakgrund	5
Syfte.....	5
Mål.....	5
Avgränsning.....	6
Projektets arbetssätt.....	6
Resultatredovisning	7
Jämställdhets- och barnrättsperspektiv.....	7
Slutsatser och förslag.....	7
Plan för vidare arbete framåt.....	8
Strategisk värde för staden som helhet.....	8
Bilagor	9
1. Handläggarsöd i arbetet med minderåriga EU-medborgare som vistas i en gatumiljö.	

INLEDNING

BAKGRUND

I Stockholms stad har det under flera års tid vistats minderåriga EU-medborgare i en gatumiljö, utan försörjning, fast boende och i många fall utan omsorg av sina vårdnadshavare. Majoriteten av dessa kommer från Rumänien och har tillfälliga boenden som inte är att betrakta som en acceptabel boendemiljö för en minderårig. De sover till exempel på offentliga platser, som parker eller utanför butiker, och i bilar eller lagerlokaler. Det är en grupp som vistas i riskmiljöer och negativa konsekvenser för ungdomarna på kort och lång sikt är att de riskerar att hamna i kriminalitet, missbruk, människohandel och prostitution, vilket försämrar deras möjligheter och rätt att växa upp under stabila förhållanden. Vidare är det här ungdomar som saknar skolgång och fräntas möjligheten till utbildning.

Dåvarande Norrmalms SDF, nuvarande Norra innerstadens SDF, har under de senaste åren mottagit ett flertal orosanmälningar gällande dessa ungdomar från polis, uppsökande funktioner i staden och allmänheten. I arbetet med ungdomarna blev det tydligt att det saknades kunskap, både inom vår förvaltning men även över staden, gällande hur ärendena skulle handläggas. I Socialstyrelsens vägledning för socialtjänstens arbete med EU/EES-medborgare (2020) förtydligas att alla länder som erkänner barnkonventionen har förbundit sig att göra sitt yttersta för att respektera och uppfylla barnets rättigheter. Därför behöver socialtjänsten i många fall verka för att återföra barn och eventuellt föräldrar till det land där de har sin stadigvarande hemvist. Att göra det så tidigt som möjligt under en pågående utredning enligt 11 kap. 1 § SoL skulle därför kunna gynna ungdomens hälsa och utveckling. Socialstyrelsens vägledning är dock avgränsad till en övergripande beskrivning av socialtjänstens uppdrag, roll och samverkan och beskriver inte närmare hur detta kan gå till.

Vi såg därför ett behov av att undersöka och dokumentera vilken samverkan som behöver ske för att ungdomarna i ett tidigt skede ska kunna återförenas med sina vårdnadshavare och återvända till det EU-land där de har sin stadigvarande hemvist på ett så tryggt och effektivt sätt som möjligt.

SYFTE

Syftet med projektet har varit att ta fram ett handläggarstöd som riktar sig till myndighetsutövande socialsekreterare i Stockholms stad som arbetar med minderåriga EU-medborgare. Handläggarstödet ska kunna användas från det en orosanmälan inkommer till dess att ärendet avslutas, och tydliggöra relevanta samverkanspartners och deras roll under ärendeprocessen.

MÅL

Målet med projektet har varit att tydliggöra för socialsekreterare vad som behöver göras i handläggningen av dessa ärenden, samt förenkla samverkan med andra aktörer. Detta ska bidra till en ökad rättssäkerhet där ungdomarna dels får ta del av de akuta stödinsatser som de har rätt till här i Sverige, samt återförenas med sina vårdnadshavare och återvända till det land där de har sin stadigvarande hemvist på ett så tryggt och effektivt sätt som möjligt.

AVGRÄNSNING

Handläggarstödet riktar sig till myndighetsutövande socialsekreterare i Stockholm stad som arbetar med barn och unga som inte fyllt 18 år.

PROJEKTETS ARBETSSÄTT

Under projektets första år (2023) gick vi igenom olika typer av dokumentation som redan finns gällande handläggningen av målgruppen, till exempel lagar, riktlinjer, rapporter och andra vägledningsdokument. Den information som bedömdes mest relevant plockades ut och sammanställdes i handläggarstödet utkast.

Tidigt i projektet genomfördes en processmodellering med hjälp av Anne-Lie Vainik, forskare inom socialt arbete. Syftet med modelleringen var att avgränsa och förtydliga frågeställningar och projektet i sin helhet. Resultatet från modelleringen användes som grund vid insamling av information samt sammanställningen av utkastet till handläggarstödet.

Vi hade även möten med interna samverkanspartners i staden, så som EU-teamet, ungdomsjouren, socialjouren, regionkoordinatören för människohandel och prostitution och Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning. Möten skedde även med externa samverkanspartners vid Rumäniens ambassad och Utrikesdepartementet. Syftet med kontakterna var att inhämta information gällande hur respektive aktör arbetar med målgruppen samt hur vi kan samverka.

Utöver detta togs kontakt per telefon och/eller mejl med polisen, Folkvandvården, hälso- och sjukvård samt Stockholm stads juridiska avdelning för att förstå målgruppens rättigheter och möjligheter i Sverige.

Den inhämtade informationen sammanställdes och utmynnade i ett utkast till handläggarstödet. De vidtalade verksamheterna/aktörerna fick granska, revidera och godkänna det som stod skrivet om deras verksamhet för att säkerställa att informationen var korrekt.

Ansvarig projektledare och projektanställd socialsekreterare deltog under våren 2024 i Rambolls workshops med fokus på förändringsteori, uppföljning och resultatrapportering. Med stöd av förändringsteori tydliggjorde vi vad vi ville uppnå under projektets andra år och hur det skulle gå till i praktiken.

Under projektets andra år färdigställdes handläggarstödet och implementerades i det dagliga arbetet vid Norra innerstadens SDF. Vid behov har handläggarstödet utvecklats och reviderades utifrån ny information, till exempel Stockholm stads nya riktlinjer för ärendansvar mellan stadsdelar. Vi har också lagt till en förtydligande del gällande vikten av att göra orosanmälningar till sociala myndigheter i de länder där ungdomarna har sin hemvist samt hur man går tillväga för att göra det.

Vi har även aktivt arbetat för att sprida handläggarstödet och informera om vårt arbete i olika relevanta forum. Vi kontaktade samtliga stadsdelsförvaltningar i Stockholms stad för att erbjuda en genomgång av handläggarstödet och dela med oss av våra erfarenheter. Av de tio stadsdelar vi vände oss till, visade sex intresse och tackade ja till vårt erbjudande. De som tackade nej gjorde det med hänvisning till att de inte har den här typen av ärenden.

Under dessa träffar mötte vi både socialsekreterare och chefer som arbetar med målgruppen. Vi besökte mottagnings- och/eller utredningsgrupper och höll genomgångar av handläggarstödet. Vi delade med oss av våra lärdomar från projektet och diskuterade utmaningar, möjligheter och praktiska tillämpningar av stödet i det dagliga arbetet.

För att säkerställa att handläggarstödet blir så användbart och relevant som möjligt, delade vi även ut materialet till stadsdelarna och gav dem möjlighet att använda det i praktiken. De fick återkoppla med sina erfarenheter och synpunkter, vilket bidrog till att ytterligare utveckla handläggarstödet för att möta de behov som identifierades i arbetet med målgruppen.

Under hösten 2024 har vi hållit två seminarium där vi presenterat vårt arbete med handläggarstödet och erfarenheter av att möta minderåriga EU-medborgare som vistas i en gatumiljö. Det första var under Stockholm stads barnrättsvecka som vänder sig till stadens socialtjänst med fokus på barns rättigheter. Det andra seminariet hölls i Göteborg på den nationella konferensen "Från ord till handling" som anordnades av Jämställdhetsmyndigheten i samarbete med Polismyndigheten. På konferensen fanns det representanter från socialtjänster över hela landet, men även poliser, regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel samt ideella organisationer.

RESULTATREDOVISNING

Bilagat till slutrapporten finns det handläggarstöd som tagits fram (se bilaga 1). Sedan handläggarstödet implementerades har handläggningen av dessa ärenden vid Norra innerstadens SDF blivit mer enhetlig då det kontinuerligt används av socialsekreterare.

Utvärdering av handläggarstödet har gjorts fortlöpande i det dagliga användandet. Genom att låta alla socialsekreterare som använt stödet komma med synpunkter har vi kunnat identifiera vilka delar som har varit hjälpsamma, vad som behövts förtydligas samt områden där ytterligare vägledning varit nödvändig.

Något konkret som vi har sett under projektets gång är att flera stadsdelar har börjat ta kontakt med oss för att diskutera liknande ärenden. Vi har bland annat utbytt erfarenheter kring val av boende vid placering, lämpliga transportlösningar vid återförande och samverkan med externa aktörer. Denna ökade kontakt har lett till kortare kontaktvägar och att socialsekreterare snabbare kunnat få stöd i komplexa ärenden.

JÄMSTÄLLDHETS- OCH BARNRÄTTSPERSPEKTIV

Grunden för projektet har varit att få en mer rättssäker handläggning där barnens rättigheter tillgodoses. Genom att tydliggöra aktuella samverkanspartners, vad som är viktigt att fokusera på i den här typen av ärenden och exempel på frågor att ställa i samtal med barnen och vårdnadshavare, kan vi på ett bättre sätt identifiera barnens behov och göra välgrundade skyddsbedömningar och planeringar i ärenden.

Vidare förtydligar handläggarstödet vilket stöd målgruppen har rätt till i Sverige och vad socialtjänstens och övriga samhällets skyldigheter är gentemot dem, vilket ökar chansen att barnens behov tillgodoses på kort sikt. På lång sikt innebär ett snabbt återvändande till landet där barnet har sin hemvist att barnets rätt till exempel utbildning och en trygg uppväxt fri från exploatering möjliggörs.

SLUTSATSER OCH FÖRSLAG

Handläggarstödet har utvecklats av socialsekreterare med direkt erfarenhet av att arbeta med målgruppen, vilket har underlättat när det kommer till att ta fram en slutprodukt som blir givande att använda i praktiken. Det har gjort att vi har kunnat konkretisera vad stödet behöver innehålla och se till att det svarar mot de utmaningar och behov som finns i handlägningsprocessen. Genom att vi snabbt kunde börja använda

handläggarstödet i det dagliga arbetet underlättade det för att se vilka delar som behövde utvecklas ytterligare.

Handläggarstödet har lett till att vi har en mer enhetlig och effektiv handläggning inom vår stadsdel. Det underlättar i det dagliga arbetet och skapar en mer rättssäker hantering av ärendena. Genom att vi delat handläggarstödet och våra erfarenheter när vi besökt andra stadsdelar är förhoppningen att vi bidragit till en ökad förståelse och kunskap om målgruppen.

För att arbetet med ungdomarna ska bli mer enhetligt och för att ungdomarna ska få det stöd de har rätt till, är det viktigt att målgruppen synliggörs och lyfts fram i stadens riktlinjer och styrdokument. Ett gott exempel på detta är de nya riktlinjerna för ärendeansvar mellan stadsdelarna som antogs 2024, där det nu finns ett förtydligande gällande minderåriga EU-medborgare.

En annan framgångsfaktor i arbetet har varit att det finns etablerade samverkanspartners som har varit villiga att bidra med sin tid och kompetens och kommit med värdefull input. Den här typen av ärenden är beroende av samverkan på flera nivåer och genom att få möjlighet att träffas stärks relationerna och underlättar samarbetet i framtida ärenden. Här ska stadens uppsökande EU-team särskilt lyftas fram, då de ofta är med på olika sätt under hela ärendeprocessen. Minderåriga EU-medborgare som befinner sig i en utsatt situation rör sig ofta mellan olika platser, vilket gör dem svåra att komma i kontakt med. EU-teamets uppsökande uppdrag i kombination med deras kulturella och språkliga kompetens gör att de blir en viktig länk i kontakten med ungdomar och vårdnadshavare.

En fortsatt utmaning som vi kan se gällande de här ungdomarna är hur vi som socialtjänst ska kunna säkerställa ett tryggt återförande. Här är vi beroende av en god samverkan med myndigheterna i hemlandet och att landet tar sitt ansvar för att uppfylla barnets rättigheter. Då alla länder inte har samma system för barnskydd och socialt stöd kan det leda till svårigheter i att säkerställa att barnet får den hjälp det har rätt till enligt barnkonventionen.

PLAN FÖR VIDARE ARBETE FRAMÅT

Arbetet med målgruppen och handläggarstödet kommer fortgå även när LUM-projektet avslutats. Vi avser att kontinuerligt samverka med andra aktörer som arbetar med målgruppen och utveckla samt revidera handläggarstödet i takt med nya erfarenheter och uppdateringar av riktlinjer och styrdokument. Ett möte med regionkoordinatorerna ägde rum i februari 2025 med fokus på erfarenhetsutbyte och hur den fortsatta samverkan kan stärkas.

I mars 2025 anordnar vi ett forum för erfarenhetsutbyte mellan stadsdelarna i Stockholm stad. Fokus för erfarenhetsutbytet är återvändandeprocessen där det dels kommer finnas möjlighet att lyfta goda exempel men även sådant som varit utmanande. Även socialjouren och regionkoordinatorerna mot människohandel och prostitution är inbjudna till träffen.

STRATEGISK VÄRDE FÖR STADEN SOM HELHET

Projektet har en strategisk betydelse för staden på flera sätt. När vi har en mer rättssäker handläggning och snabbare kan återföra barnen till landet där de har sin hemvist bidrar det till att staden i större utsträckning lever upp till sina skyldigheter enligt FN:s barnkonvention. Genom att snabbt identifiera och skydda ungdomar från exploatering och att vistas i riskmiljöer, bidrar projektet även till att förebygga sociala problem och öka tryggheten i staden.

Vidare innebär handläggarstödet konkreta hjälp i det vardagliga arbetet en mer effektiv handlägningsprocess. Detta frigör dels resurser i form av tid, men även ekonomiskt då insatskostnaderna minskar när återföranden kan verkställas snabbare.

Då vi har fått möjligheten att prata om vårt arbete på en nationell konferens om människohandel har Stockholm stad föregått med ett gott exempel gällande arbetet med målgruppen och kunnat fungera som inspiration för kommuner i andra delar av landet.

BILAGOR

1. Handläggarstöd i arbetet med minderåriga EU-medborgare som vistas i en gatumiljö.